

УДК 658.589

**ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА У ТВОРЧОСТІ
ЛІНИ КОСТЕНКО**

*І.В. Півторайко, відділення з підготовки молодших спеціалістів, спеціальність
«Обслуговування комп'ютерних систем і мереж», 2 курс
Науковий керівник – Л.М. Лосина, ст. викладач ВП Національного університету
біоресурсів і природокористування України
“Ніжинський агротехнічний інститут”*

Розглянуті основні екологічні проблеми у творчості Ліни Костенко.

*Зникнення природи, Чорнобильська катастрофа, співіснування, екологічне
середовище, поезія*

Життя нерозривно пов'язане з природним середовищем. На ранніх етапах свого становлення людина, користуючись продуктами природи, не завдавала помітної шкоди природним ресурсам. Ми живемо на самому дні блакитного повітряного океану Землі – її атмосферного шару. Земля - це наш дім. А який він? Французький географ Елізе Реклю дуже влучно сказав: "Людина створює навколишнє середовище по своєму образу і подоби". Тобто ми маємо те навколишнє середовище, яке заслужили.

Небачено активна й здебільшого непродумана діяльність людини, супроводжувана знищенням природних ресурсів і забрудненням навколишнього середовища, призвела до того, що нині біосфера планети перебуває в критичному стані, коли до глобальної катастрофи залишилися лічені кроки.[1]

Ці маленькі кроки чітко відтворюють у своїх творах талановиті письменники і поети. Зокрема українська письменниця-шістдесятниця, поетеса, лауреат Шевченківської премії (1987), Премії Антоновичів (1989), премії Петрарки (1994) – Ліна Костенко. Вона написала багато творів, які стосуються екологічних проблем. В її спадщині також є вірші про найстрашнішу катастрофу в Україні – Чорнобильську.

У творах Ліни Костенко природа виступає у всій своїй величі в кожному пору року. Кожний вірш, з якого постає дивосвіт природи, впливає на нашу екологічну свідомість. Бажання захищати природу приходиться до тих, хто відчуває її красу. Проте у Ліни Костенко кілька поезій присвячено суто екологічній проблемі. Одна з них, чи не найбільш вражаюча – «Ще назва є, а річки вже немає».

В цьому вірші йдеться про річку, яка загинула. Від неї залишилась тільки назва, яка нагадує, що річка все-таки була, живила своєю благодаттю довкілля. А зараз «усохли верби, вижовкли рови». Степ став особливо спекотним без річки. В небі – «зморений лелека», він уже ніколи не стоятиме в заплавах на своїх тонких і довгих ногах. Земля потріскалась без води. Навіть весною вже не зацвітають луки. Міст «світить ребрами». Він занепав, втратив свою одвічну функцію. Сумно і тривожно після читання цього твору. Тут дуже чітко відображена одна із проблем екології - зникнення і загибель природи. Звичайно тут не обійшлося і без рук людини.[4] В деяких «пейзажних» поезіях добре відчутний соціальний сенс. Гинуть не тільки річки, а й села. Тужний мотив занепаду українського села сповнює поезію «Хутір Вишневий».

Щедра і розлога земля українського Півдня. І загублений у степу хутір, з поетичною назвою Вишневий. Колись він і справді потопав у вишневих садах, а зараз замість них – зарослі вишняків. На хуторі – ні душі, навіть стежка, що зв'язувала його із сошею, заросла бур'яном. Без дбайливих людських рук земля втрачає свою родючу силу. Занепад села в свою чергу викликає багато проблем (в тому числі й екологічні), тому своїм віршем поетеса хотіла достукатись до наших сердець, зобразивши наслідки зникнення українського села.

СЕКЦІЯ 3

«Гуманітарна складова становлення кваліфікаційних фахівців» «Освітні інновації та формування сприятливого соціального середовища»

Черговим шедевром української поетеси є вірш «Ластівки тікають із Європи». Поетеса прагне до гармонії в природі, тому так гостро відчуває її порушення, коли людина бездумно нищить цей прекрасний світ, коли "ластівки тікають із Європи" із-за чаду бензину, вібрацій, коли навіть Всесвіт у зоряній кольчuzі і щитом з Місяця готовий оборонятись від людей. Цим віршем авторка закликає людей бути милосердними і обережними до природи.

Зараз багато написано і сказано про втрату сучасною людиною гармонійного співіснування з природою. Поезія Ліни Костенко з екологічної теми змушує проїнятися тривогою за долю нашої природи. Одночасно спілкування з її творчістю – це завжди важливий урок, на якому навчаєшся речам простим і мудрим. І якщо на тому уроці ти є старанним і розумним учнем, то розумієш, що природа – це не просто буденні степ, трава, річка, сонце, туман, дощ і вітер, а дарований Богом дивосвіт, у якому ти знаходиш красу, спокій, взаєморозуміння, відновлюєш свої сили, заражаєшся радістю існування.[2]

В окремих своїх творах Ліна Костенко дуже проникливо описала Чорнобильську катастрофу. Чорнобиль - це трагічний знак, фатум. «Чи є така біда, яка здатна чогось навчити людину?» – запитує Ліна Костенко у своїх творах.

Слово поетеси тяжіє до лаконізму й афористичності. Кепкування над недолугими сучасниками змінилося трагічною іронією. Голос долинає вже мовби з прийдешнього – її уява побувала там, зафіксувавши безумство зникання життя.

До десятиріччя трагедії на Чорнобильській АЕС Ліна Костенко почала писати повість «Зона відчуження». Вона всіма способами хотіла донести людям правду про екологічну трагедію, адже саме письменники і поети першими відгукуються на велике горе. Ліна Костенко чи не перша підкреслює масштаби проблеми, порівнюючи духовне банкрутство людських душ із найстрашнішою екологічною катастрофою.[3]

Вірші Ліни Костенко можна прирівняти до процесу розпалювання вогнища. У цьому плані заслуговує на увагу вірш "Одкам'янійте статуї античні". Ні, авторка не просто написала цю поезію, а радше за все, що "ПРОКРИЧАЛА" так, щоб її врешті-решт почули навіть закам'янілі статуї. Адже, люди, немов глухі та німі істоти, проявляють свою байдужість до проблем природи.

Донести до читачів письменниця хотіла й те, що всі ми заручники природи та що ми уже однією ногою знаходимося у екологічній прірві. Ліна Костенко стривожено кричить, мовляв, люди повинні схаменутись, адже за будь-які злочини вчинені проти природи маємо не лише відповідати, а й платити. І такою платою може стати смерть мільйонів людей. Бережіть природу і вона збереже нас, адже світ на краю прірви!

Тема екологічних проблем дуже актуальна на сьогоднішній день. Про це говориться всюди. Навіть письменники у своїх творах описують екологічні наслідки і катастрофи, спричинені руками людини. Таких митців дуже багато, але Ліна Костенко – одна із найяскравіших представників, яка вдало зображує цю тему.

Ми маємо всі підстави стверджувати, що і пейзажна, і натурфілософська лірика посідають значне місце у творчості поетеси. Ліна Костенко – автор, який "не просто бачить і розуміє світ, а сприймає його як пастку самої себе". Тому, майстерно відображаючи природу у своїх ліричних творах, вона не тільки надає читачам можливість отримати естетичну ейфорію, а й спонукає їх задуматись над вічними екологічними проблемами і що ці проблеми створює сама ж людина. У віршах Ліни Костенко природа часто зображується як жива істота. Багато поезій присвячено темі екології. [5]

Список літератури

1. Андрієнко В.І. Екологічна криза сьогодення. – К., 1999.
2. Брюховецький В, Ліна Костенко.— К., 1990.
3. Костенко Ліна. Зона відчуження // Літературна Україна. – 25 квітня 1996.
4. Клочек Г. Ліна Костенко: Навчальний посібник-хрестоматія / Г. Клочек – Кіровоград: Степова Еллада, 1999.
5. Панченко В. Нетанучі скульптури Ліни Костенко // Вітчизна.—1988.— №8.

Рассмотрены основные экологические проблемы в творчестве Лины Костенко.

Исчезновение природы, Чернобыльская катастрофа, сосуществование, экологическая среда, поэзия

Consider the basic environmental issues in the work of Lina Kostenko. The disappearance of nature, the Chernobyl disaster, coexistence, ecological environment, poetry

ENVIRONMENTAL ISSUES IN THE WORK KOSTENKO

I.V. Pivtorayko